

NEDELJSKO POPOLDANSKO POTEPANJE

SPICASTI VRH, EDEN OD DESETIH

NADA KOSTANJEVIC

Špičastih vrhov je v Atlasu Slovenije deset (Ostrih pa kar 15). Enega od njih - pa lepega in zanimivega - sem obiskala letošnjo tretjo januarsko nedeljo. In kje naj bi bil tisti moj zanimivi Špičasti vrh? Blizu Križne gore, one na 142. strani Atlasa - vrh pa je na 143. strani.

Lotila sem se ga, kot se ponavadi lotim hribov - nedeljskega popoldneva. Sončnega in mrzlega nedeljskega popoldneva se torej zopet odpravljam proti Cencu.

Za tisti Špičasti vrh nisem nikoli slišala in ga tudi nisem nameravala osvojiti tega dne. Rekla sem si: grem do Cenca in namesto proti Javorniku raje v severozahodno smer, proti Križni gori. Nekoč sem že tako šla, hodila sem malo na pamet, malo po karti ajdovske občine in prispela čez Bukovsko rovno na neko slame, s katerega se mi je odprl razgled na Zadložko kotlino in za njo na vse vrste Alp. In ker je bil takrat marec in dan dovolj dolg, sem jo ucvrla po dobri stezi v Zadlog in od tam pristopala domov.

Danes je dan še po januarsko kratek; videli bomo, kam me bo prineslo.

POT Z DVEMA TONETOMA

Za Tekcom mi je ustavil avto **Abramov Tone**; bil je s sinom namenjen na Nanos k sorodnikom. »Pojdite z nami na Nanos, teta!« - »Danes ne, Tone, namenjena sem k Cencu iskat teloh, peljala pa se bom z vami le do Zavetnikov.« - »Saj, tudi meni je žena rekla, naj bi nabral teloh; zaman sem ji dopovedoval, da ga na Nanosu ni.« - »O, je, je, a le na oni strani proti Postojni, pri Vojkovi, gor nad Stranami, morda tudi v Hrušici... Če ga nabere, ga prinesem.«

Tone me ni spraševal, kam. Pred petimi meseci mu je umrla lepa hči, študentka. Dodala sem: »Jaz ga imam že od prejšnjih nedelj...«

Pri Zavetnikih smo se poslovili. Pa nisem prehodila petsto *metrov*, ko mi ustavi avto nekí drugi Tone, ki je bil s hčerko namenjen do Črnega vrha. Spraševal me je, kako se pozimi najde teloh, in sem mu pojasnila, da je treba poiskati listje, razkopati steljo in se potem najde cvet.

Če pa je cvet - pravzaprav popek - še zelo majhen, naj ga pusti rasti in naj zagrne steljo nazaj. Vedno tako počnem, tudi če cvet pobrem. Zato na istem mestu čez mesec ali manj požene zopet lep telohov cvet. Le presajati ga nikar - ne na vrt, ne na grob. Planika še zraste

v dolini če je gojena, teloh pa ima svoj ponos; presajen ne bo uspeval nikjer.

Med pogovorom smo prišli do Cenca. Zahvalila sem se tudi drugemu Tonetu in jo mahnila proti Križni gori.

Karta mi ponuja takoj za Cencom stezo in markacijo, ki se steka na cesto. Namesto tega je v resnici takoj kar prevozna cesta. En krak se cepi proti Žagoliču, drugi pa proti bolj oddaljenim hišam Križne gore. Takoj pri prvi - opuščeni - hiši najdem pod steljo nekaj teloha.

Snega so le posamezne zaplate, cesta je ponekod delno poledenela, ponekod povsem kopna. Že ob prvem ovinku zagledam parkiran lep avto; le kaj počne tu?

Grem naprej. Jase, zasnežene in kopne, mešan gozd - sledov divjadi pa skoraj ni. Kmalu zaslišim za seboj avto; bil je oni lepoteč, ki je stal na začetku poti. Ustavi se ob meni. Notri je mlajši možakar, sam. »Kam pa gremo?« - »Malo pohajam!« - »Peljala pa se ne bi?« Pri tem je poželjivo pogledoval mojo krepko postavo. Pa si nikar ne mislite nič slabega, saj sem debela, stara in škurbasta! Potreboval je pač obtežitev za svoj stroj, da ne bi tako plesal po ledu, in je hvalil usodo, da mu ni prinesla na pot kake shujšane »špice«. »Se bom pač peljala, saj rada hodim po teh krajih.« Možakar se mi je predstavil, da je revirski lovski nadzornik in da pregleduje »solnice« Pelje pa se do **Kaliserja**. Očitno je imel od tam že »obtežitev« za nazaj. Takoj mi je začel pripovedovati - in pri tem je spretno manevriral po ledeni poti -, da se je vsa divjad že spustila v nižje kraje. Krmijo pa da jo ne, ker se sicer žival razvadi in se naravne hrane ne dotakne več. Volkovi tudi včasih pridejo sem s Kočevskega in potem gredo nazaj. Prav vso divjad je mogoče najti tukaj, tudi divje prašiče.

NATANČNO NARISANA POT

»Ali ste kdaj slišal za Špičasti vrh? Od Kaliserja ne boste potrebovali pol ure. Pojdite petsto metrov po cesti, levo boste zagledali v dolini hišo, pojdite naprej, desno gor, videli boste počitniško hišo in zraven nedograjeno hišo, od tam je markacija in na vrhu razglednik.« Medtem smo se po ... hm... dobri gozdni cesti že pripeljali do jase pod gozdom, kjer stoji Kališerjeva domačija. Cesta gre tu še naprej proti severu, do kmetije **Brkovnik**, a sem jo raje mahnila proti Špičastemu vrhu. Saj je bilo že dve popoldne. Živega krsta nisem srečala na gozdni cesti, nisem slišala ne ptiča ne srnjaka,

vetra tudi ni bilo spodaj v zavetju. Družbo so mi delale le vitke smreke in jelke, debele bukve in gabri in zimsko sonce.

Vendar je bilo metrov malo več kot petsto, dokler nisem zagledal levo spodaj v dolini hišo, zgoraj v pobočju pa se je svetilo nekaj belega; mar je to ta vikend? Po nekaj korakih zagledam na desni novo kamnito cesto in na koncu ceste jaso. Ob cesti je keson hladilnega voza. No, to pa res ni vikend! Vendar že po nekaj korakih zagledam trdno zaprto počitniško hišo in nedograjeno hišo. Ob obeh pa dve njivici, ki sta verjetno poleti lepo obdelani. Kamnita cesta se še malo vzpenja in šele ob njej zagledam markacijo. Pelje v gozd, kjer leži sneg nekaj centimov na debelo. Vendar se prijetno vdira in pot ni težka, po nekaj deset metrih pa se cepi. Saj, nekdo je hodil pred menoj! Vendar je tisti šel naprej brez markacije, jaz se pa raje držim markacije, in grem v hrib. Malo višje je gozd že redkejši, snežnih zaplat pa je dosti manj. Vendar stopim prav na vsako, da bom znala nazaj, če bi zgrešila markacije, ki so kar goste, navzgor in navzdol, a so videti bolj stare. Tudi kakšna skala pogleda izpod stelje.

Skozi golo drevje že vidim Zadložsko kotlino in kmalu sem na vrhu. Tam je res tudi solidno zgrajen razglednik z lestvijo. Od Kališerja do sem nisem potrebovala pol ure, temveč petdeset minut. Na razglednik se nisem hotela povzpeli. Kdo me bi rešil, če bi se mi zavrtelo v glavi? Saj je Alpe, Zadlog in celo tja proti Logatcu in Vrhniki videti tudi skozi drevje.

Deset minut manjka do treh. Čez dobro uro bo noč! Hitro poiščem svoje stopinje in se vračam proti Kališerju. Če ne bi bila tako pozna ura, bi lahko šla do **Kampelca**. Raje pa jo uberem po že znani poti nazaj. A srečala sem le dva avta, ki sta šla najbrž do Kališerja ali do **Brkovnika**. Nazaj ni šel nihče. In vendar sem pri Cencu dobila znanca, ki so me postavili prav pred hišna vrata!

Pol petih je bilo, ravno pravočasno sem prišla, da sem še rešila ogenj v peči in za svetlega še nakrmila kokoši.

Telohove popke sem skrbno položila na mah v pokrovko plastične posodice. Podobni so nerazcveteli deklici, ki jo je ugonobila zahrbtna bolezen. Odnemem jih na »žegen«. Na grobu mojega sina so telohi že od prejšnjih nedelj...

TVEGANO PLANINARJENJE PO LEDENIH POTEH

POHOD NA ARIHOVO PEČ

IVANKA KOROŠEC

Konec dober, vse dobro, bi lahko rekli. Nikar pa ne pomisliti, kaj bi se lahko zgodilo, če bi nam bila sreča le malo manj naklonjena.

Ali ste že kdaj doživeli, da vas je nekaj - dogodek, človek ali stvar - pretreslo do mozga, popolnoma in do dna in ste v hipu spoznali, kako dragoceno in enkratno je življenje in ste čisto jasno zagledali ločnico med življenjem in smrtjo? Ali ste potem opazili, kako modro je nebo in kako visoki so vrhovi? Ste občutili radost, ki se je sploh ne da popisati, da se tisto, kar bi bilo lahko tako usodno, vendarle ni zgodilo?

DRSALNICE NA STEZAH

V nedeljo, 1. marca 1992, so organizirali XIV. spominski pohod na Arihovo peč v Avstriji. Ob pol devetih zjutraj smo se pripeljali na parkirni prostor nad Svatnami na Koroškem. Jasen dan je bil, polja in travniki so bili pomrzjeni, čeprav se je sonce že zavihtelo visoko na nebo. Ob cesti je stala stojnica, kjer je bilo treba plačati 50 šilingov štartnine in vsi, ki so izstopali iz avtobusov, so gledali, da se bodo čimprej priključili vrsti pred to pobiralnico. Tla na cesti pa so bila gladka kot šipa.

Eden od planincev iz avtobusa, ki je pripeljal za nami, je nič hudega sluteč stopil na cesto, spodneslo ga je v delčku sekunde, ki je prekratek za vsakršno reagiranje, udaril je z glavo na cesto in obležal v nezavesti.

Po zvočniku so začeli klicati, če je med udeleženci pohoda kakšen zdravnik, dva od organizatorjev pa sta začela s peskom posipavati cesto (kar bi morala storiti že nekaj ur prej!).

Ponesrečenec se je sicer zavedel, a vse veselje je bilo pokvarjeno. Kasneje smo izvedeli, da so ga s helikopterjem prepeljali v beljaško bolnišnico in da je z njim vse v redu.

Pot ni bila lepa - taka pač, da je treba ves čas gledati, kam boš stopil. Podnevi se v prisojna pobočja upre sonce in tali sneg, voda pa zvečer in ponoči zmrzne. Kolovozi in steze se spremenijo v drsalnice. Posebno varljiv je led, posut z odpadlimi iglicami, ki so zaježene že globoko vanj in prekrite z novo, nevadno gladko plastjo.

Po dobre pol ure hoje se je kolona pohodnikov ustavila v snegu in od udeleženca do udeleženca je šlo sporočilo, da prehod naprej ni možen. Organizator je zaprl pot, ker da je dostop do slovenske koče nevaren in bi ogrožal pohodnike. To je vse lepo in prav, a tako opozorilo bi moralo stati že spodaj na startu, tako da bi ga tako videl!